

Bildande av Patjanens naturreservat i Gällivare kommun

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808), MB, beslutar länsstyrelsen att det område som utmärkts på bifogad karta, Bilaga 2, ska utgöra Patjanens naturreservat. Den slutliga inmätningen av området kan innebära mindre justeringar av reservatets avgränsning och areal.

För att uppnå och tillgodose syftet med reservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Beslutet riktar sig även till allmänheten.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan (Bilaga 4).

Syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö med dess höga biologiska mångfald och opåverkade vildmarkskaraktär. Områdets skogar, våtmarker, sjöar, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. De delar av området som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. Syftet är även att bevara ett sammanhängande naturlandskap och motverka fragmentering. Inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer är syftet också att tillgodose behovet av ostörd natur för friluftslivet.

Syftet ska nås genom att:

- skogsbruk, exploateringar och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras,
- reservatets naturmiljöer med dess flora och fauna utvecklas i huvudsak fritt genom naturliga processer,
- ge möjlighet till naturvårdsbränning som ersättning för utebliven naturlig brand, men kantzoner till sjöar och vattendrag ska skyddas från brand,
- skogliga utvecklings- och arronderingsmarker återställs till ett mer naturligt tillstånd genom fri utveckling eller naturvårdande skötsel som exempelvis naturvårdsbränning, stängsling, ringbarkning och/eller röjning av ungskog,
- vid behov återställa vattenmiljöernas naturliga hydrologi och struktur genom att till exempel lägga igen diken, åtgärda vandringshinder, restaurera våtmarker eller återställa vattendrag efter flottledsrensning,
- främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet bekämpas, i de fall det är möjligt,
- åtgärder kan genomföras för att underlätta för allmänhetens friluftsliv och förebygga slitage och påverkan på mark, växt- och djurliv.

Skälen för länsstyrelsens beslut

Skälen för bildandet av reservatet samt dess prioriterade bevarandevärden är naturskogen med dess stora biologiska mångfald och de värdefulla vattenmiljöerna. Reservatets värden är främst knutna till brandpräglade kontinuitetsskogar, delvis på isälvsediment med goda förutsättningar för värdefulla marksvampsamhällen, samt till naturskogar rika på död ved och gamla träd. Naturliga vattendrag och tjärnar tillför ytterligare värden. Områdets höga värden för friluftslivet liksom de naturtyper och arter som är utpekade inom Natura 2000 är också skäl för bildande av reservatet.

Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden förstörs. Vandringshinder och ohållbart fiske innebär också hot mot områdets värdefulla vattenmiljöer.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet

Utöver vad som annars gäller enligt lag är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk, fälla eller på annat sätt skada levande träd och buskar, samt skada eller flytta liggande eller stående döda träd och buskar, med undantag för åtgärder med tillstånd enligt A 15,
2. på annat sätt än vad som anges under punkt 1 skada eller förändra mark eller vegetation på land eller i vatten, t ex genom att borra, spränga, anordna upplag, gräva, dikesrensa, schakta eller dumpa,
3. uppföra eller utöka byggnad eller annan anläggning som till exempel mast eller vindkraftverk, med undantag för älgstorn enligt A 12,
4. anlägga väg eller led,
5. anlägga ledning i luft, mark eller vatten,
6. bedriva vattenverksamhet, t ex genom vattenreglering, muddring, avledande av vatten eller anläggande av vandringshinder,
7. plantera in växt-, djur-, eller svampart,
8. släppa ut eller sprida avloppsvatten, gifter, biologiska eller kemiska bekämpningsmedel, vådliga ämnen, kalk, växtnäringsämnen eller andra främmande ämnen som kan skada naturen,
9. framföra motordrivna fordon utanför väg, samt
10. sätta upp tavla, plakat, skylt, göra inskrift eller andra markeringar i naturen.

Vidare är det utan länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

11. förändra byggnad eller anläggning,
12. uppföra älgstorn,
13. utföra fiskevårdande åtgärder såsom iläggning av sten eller grus, borttagning av vandringshinder eller liknande, samt
14. anlägga ny eller bredda befintlig ledning och ledningsgata för transmissionsnätet och regionnätet. Har tillstånd beviljats i enlighet med detta undantag, ska undantaget 4 gälla även för

en sådan tillståndsgiven ledning/ledningsgata och därtill gällande koncession, ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt,

15. i för rennäringsviktiga betesmarker där renskötsel bedrivs i enlighet med rennäringslagen (1971:437) genomföra utglesning av trädsiktet. För att tillstånd ska kunna meddelas krävs att det sker i begränsad omfattning och i bestånd med låga naturvärden, till exempel i täta yngre bestånd, samt att staten äger marken.
16. bedriva undersökningsarbete och underjordsgruvdrift enligt minerallagen (1991:45), samt
17. framföra motordrivna fordon i terrängen i enlighet med 1 § andra stycket punkt 7 i terrängkörningsförordningen (1978:594) i syfte att genomföra nödvändiga transporter i samband med undersökningsarbete.

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om skyldighet att tåla visst intrång.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktas att tåla att följande åtgärder kan komma att genomföras för att tillgodose syftet med naturreservatet.

1. utmärkning av reservatet,
2. uppsättning och underhåll av informationsskyltar,
3. naturvårdsbränning,
4. stängsling, röjning av ungskog samt veteranisering av träd i skogliga utvecklings- och arronderingsmarker,
5. bekämpning av främmande arter,
6. utförande av återställningsåtgärder rörande vattenkvalitet, hydrologi och bottenmiljöer som exempelvis utrivning av vandringshinder eller igenläggning av diken,
7. genomförande av undersökningar av flora och fauna samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål, samt
8. tillgängliggörande av reservatet för besökare genom underhåll av väg, anläggande och underhåll av parkeringsplatser, fågeltorn, raststugor, torrdass, stigar, leder, spänger, broar, rastplatser, eldstäder och vindskydd.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB

Utöver vad som annars gäller är det för allmänheten förbjudet att:

1. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar,
2. samla in vedsvampar, mossor, lavar eller ryggradslösa djur,
3. skada vegetationen i övrigt genom att t ex gräva upp växter,
4. fånga, skada eller döda ryggradsdjur. Ta ägg eller störa djurlivet genom att exempelvis klättra i boträd eller medvetet uppehålla sig i närheten av fågelbo, lya eller gryt,
5. skräpa ner, samt
6. framföra motordrivna fordon utanför väg.

Undantag från A- och C-föreskrifter

Föreskrifterna ska inte hindra:

1. förvaltaren att utföra de åtgärder för reservatets vård och skötsel som krävs för att tillgodose syftet med reservatet och som anges i föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § MB i detta beslut,
2. underhåll av väg, exempelvis hyvling, grusning, dammbindning, slyröjning, snöröjning, halkbekämpning eller andra åtgärder för att bibehålla vägens nuvarande standard och funktion. Föreskrifterna hindrar inte heller kapning och flytt av träd som fallit eller lutar in i väg- eller siktröjningsområdet. Redan fallna träd får kapas vid gränsen för siktröjningsområdet medan lutande träd även får kapas vid rot. Kapade delar ska läggas i naturreservatet i anslutning till siktröjningsområdet. För samtliga åtgärder gäller att risken för skada på mark, vegetation, bottnar och vatten ska minimeras. Vägarnas sträckning framgår av Bilaga 2,
3. underhåll av byggnader, stigar, leder eller andra anläggningar,
4. drift, underhåll, reparation, ombyggnation och avveckling av ledning och ledningsgata inom ramen för gällande koncession, ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt, inklusive nödvändiga röjningar och borttagande av riskträd i ledningsgata och sidoområde samt de nödvändiga transporter som krävs för åtgärderna,
5. bedrivande av renskötsel i enlighet med rennäringslagen (1971:437) eller terrängkörning i samband med bedrivande av renskötsel enligt terrängkörningsförordningen (1978:594),
6. snöskoteråkning på väl snötäckt mark i enlighet med terrängkörningsförordningen (1978:594). Skador på vattenmiljöer, mark och vegetation får ej uppstå,
7. plockning av bär och matsvamp,

8. bedrivande av jakt och fiske i enlighet med gällande lagstiftning,
9. användande av terrängskoter, t ex fyrhjuling, vid uttransport av fälld älg eller björn. Särskild försiktighet ska iakttas för att undvika skador på mark, vegetation och vattenmiljöer,
10. rättighetsinnehavare att fälla träd som riskerar att falla på byggnader, samt
11. rättighetsinnehavare att röja och ta bort sly, ta tillvara fallna träd samt uppföra mindre markanläggningar som t ex spänger eller eldstäder inom 25 m från huvudbyggnad.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Länsstyrelsen inventerade området med helikopter år 2013 och år 2020 samt till fots år 2014 och år 2020. Därefter kunde myndigheten beskriva de höga naturvärdena närmre.

Torne och Kalix vattensystem överlappar mindre delar av området. Dessa outbyggda älvar utpekades som särskilt värdefulla av Naturvårdsverket år 2005. Samma år fastställde EU-kommissionen älvsystemet som ett område av gemenskapsintresse (SCI) inom Natura 2000.

Frågan om att formellt skydda fjällnära skogar aktualiserades i samband med Skogsutredningens betänkande SOU 2020:73. Inom ramen för skogsutredningen redovisades ett antal värdefulla fjällnaturskogar på statens innehav. I Skogspropositionen 2021/22:58 föreslog regeringen att staten ska vara föregångare i arbetet med formellt skydd av skog och att skyddsvärda statliga skogar ovan och i nära anslutning till fjällnära skog bör få områdesskydd. Riksdagen tillstyrkte Skogspropositionens inriktning år 2022.

Ovanstående föranledde regeringsuppdraget att skydda värdefulla statliga skogar ovan och i nära anslutning till gränsen för fjällnära skog (M2022/01240). Regeringsuppdraget innebar att Naturvårdsverket och Sveaskog, i februari 2023, tecknade en överenskommelse om att skydda cirka 100 000 hektar fjällnaturskogar. Patjanen ingick i denna, även kallad fjällnäraöverenskommelsen, och kommer därmed att få ett formellt skydd i och med bildande av detta naturreservat.

Prospektering i området

Boliden Mineral AB (Boliden) upplyste sedan Länsstyrelsen, Naturvårdsverket och Sveaskog om att tre av områdena i fjällnäraöverenskommelsen har stor betydelse för Boliden. Diskussioner mellan parterna resulterade i separat överenskommelse för de tre områdena (2023-08-17). För Patjanens del innebär det att området Nautanen, öster om Tjautjasvägen och den nuvarande gränsen, tills vidare undantas från fjällnäraöverenskommelsens tillämpning. Således ingår inte Nautanen i detta beslut. Markägaren Sveaskog åtar sig i sin tur att freda Nautanen från skogsbruk, vindkraft och liknande exploatering, dock ej från gruvverksamhet. Därtill anger överenskommelsen att Patjanen fortsatt ska omfattas av fjällnäraöverenskommelsen, men dess föreskrifterna ska möjliggöra prospektering och underjordsgruvdrift efter tillstånd från Länsstyrelsen. Se föreskrift A 16 och A 17 under avsnittet *Föreskrifter* ovan.

Prospektering efter mineral är en omfattande verksamhet i länet. Naturreservatet berör delar av gällande undersökningstillstånd enligt minerallagen; Byxberget nr 100, Malmberget nr 27 och Nautanen nr 1013. Tillstånden innehåller av Kobold exploration Sweden AB (Kobold), Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolag (LKAB) och Boliden mineral AB (Boliden). Undersökningarna avser järn som förekommer i berggrunden, bly, guld, koppar, molybden, silver, zink, kobolt, lantanider, skandium och yttrium. Beslutet om reservatsbildning har föregåtts av att bolagen förelagts att yttra sig över förslaget till beslut. Deras yttranden redogörs för under *Synpunkter på förslaget* nedan.

Konsultation med det samiska folket

Enligt 2 § lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket ska länsstyrelsen konsultera samiska företrädare innan beslut fattas i ärenden som kan få särskild betydelse för samerna. Förfrågan om konsultation har skickats till Báste čearru sameby, Sametinget och Svenska samernas riksförbund. Konsultation begärdes av Sametinget och Svenska samernas riksförbund. Konsultationen med Sametinget har genomförts och avslutats i oenighet gällande renbete i naturreservatets syfte. Däremot har samtycke nåtts i hur renskötseln och den samiska kulturen tas hänsyn till i föreskrifter och skötselplaner. Konsultationen med Svenska samernas riksförbund har genomförts och avslutats i enighet.

Remisser och samråd

Ärendet har remitterats till Skogsstyrelsen, Sametinget, Försvarmakten Sveriges geologiska undersökning (SGU). Skogsstyrelsen meddelar att de ser positivt på reservatsbildningen. Försvarmakten har inget att erinra. Sametingets och SGUs yttranden redogörs för i avsnittet *Synpunkter på förslaget* nedan.

Sveaskog, Báste čearru sameby, Vattenfall eldistribution AB (Vattenfall), Affärsverket svenska kraftnät (SVK), Trafikverket, Boliden mineral AB, Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolag (LKAB) samt Kobold exploration Sweden AB har förelagts att yttra sig över förslaget. Samtliga har tagit del av förslaget till beslut. Av dessa har Báste čearru sameby, Boliden, LKAB, Trafikverket, Vattenfall och Svenska kraftnät inkommit med yttranden. Dessa redogörs för i avsnittet *Synpunkter på förslaget* nedan.

Beslutet har i enlighet med 25 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. föregåtts av samråd med Gällivare kommun. Kommunens yttrande redogörs för i avsnittet *Synpunkter på förslaget* nedan.

Samråd har även genomförts med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten. Myndigheterna tillstyrker förslaget.

Synpunkter på förslaget

Sametinget

Sametinget framför att bildande av naturreservat kan anses vara positivt för renskötseln. Vidare anser de att reservatsbildning även kan ha sådan betydande påverkan på renskötseln att samebyn ska ges inflytande i reservatsbildningsprocessen. Renbetet och framkomligheten för renar eller renskötare får inte påverkas negativt, meddelar Sametinget. Skötselåtgärder som kan påverka detta ska samrådas med samebyn. Yttrandet bemöts i avsnittet *Länsstyrelsens bemötande av Sametingets synpunkter* nedan.

Báste čearru sameby

Samebyn framför att naturreservatet blir ett skydd för renskötseln genom bevarande av områden med gammal orörd skog. Samtidigt menar de att tidigare produktionsskogar som inte sköts om alls kan växa igen, vilket påverkar renbetet negativt. Länsstyrelsen har sedan dess lagt till en föreskrift för att möjliggöra skötsel av skogsbestånd

med lägre naturvärden, efter tillstånd från Länsstyrelsen. Se föreskrift A 15 i avsnittet *Reservatsföreskrifter* ovan.

Trafikverket

De meddelar att de vill kunna utföra vanligt underhåll som sker regelbundet med några års mellanrum på vägen, såsom dikning samt åtgärder för sidotrummor och som inte berör exempelvis omgivande vattendrag, utan att samråd behövs med Länsstyrelsen. Vid trumbyten som berör vattenflöden som passerar väg och andra åtgärder som kan påverka omgivningen ser Trafikverket dock inga problem med att samråda Länsstyrelsen. Sedan remissen har Länsstyrelsen tagit bort hänvisningen till 12 kap. 6 § miljöbalken från undantag 2.

Affärsverket svenska kraftnät (SVK)

Vid yttrandet som inkom 2024 önskas en mindre ändring gällande hänvisningar till 12 kap. 6 § miljöbalken. Dessa har sedan dess tagits bort. Därtill har de efter remissen framfört att de planerar en transmissionsnätsledning genom området, och de menar att föreskrifterna inte får förhindra en sådan ledning. Länsstyrelsen har efter samråd och flera möten samt mejlväxlingar med SVK tagit fram en ny föreskrift. Denna föreskrift möjliggör anläggande av ny och breddning av befintlig ledning och ledningsgata för transmissionsnätet och regionnätet, efter tillstånd från Länsstyrelsen. Se föreskrift A 14 i avsnittet *Föreskrifter* ovan.

Därtill önskar de att drift, underhåll, reparation, avveckling och ombyggnation av en framtida kraftledning ska undantas från föreskrifterna. Länsstyrelsen har sedan dess, tillsammans med Svenska kraftnät, tagit fram ett nytt undantag för ovanstående. Se undantag 4 i avsnittet *Föreskrifter* ovan.

Under 2026 fick Svenska kraftnät möjligheten att på nytt yttra sig och anför i sitt yttrande att det i området kring Gällivare planeras en ny 400 kV-ledning mellan Naalöjärvi och Messaure, vilken kommer att ansluta till en ny station i Naalöjärvi. Ledningen utgör en del av åtgärdspaketet Malmfälten, som syftar till att möjliggöra den industriella energiomställningen och möta de ökade behoven av el i norra Sverige. Svenska kraftnät betonar att det är av stor vikt att ledningen kan uppföras, drivas och förvaltas i enlighet med gällande krav för elnätsverksamhet. Eftersom ansökan om nätkoncession har getts in till Energimarknadsinspektionen befinner sig projektet i en

avancerad planeringsfas efter omfattande utredningar. Mot denna bakgrund är det angeläget att bildandet av naturreservatet inte försvårar genomförandet av anläggningen.

Svenska kraftnät välkomnar att länsstyrelsen i förslaget till beslut medger undantag för drift, underhåll, reparation, ombyggnation och avveckling av ledning enligt undantag 4. Svenska kraftnät motsätter sig dock att det föreskrivs tillståndsplikt för att uppföra en ny ledning enligt föreskrift A 14. Då ledningens lokalisering, miljöpåverkan och lämplighet prövas samlat inom ramen för koncessionsprocessen, önskar Svenska kraftnät att det generella undantaget (undantag 4) även ska omfatta uppförandet av den nya ledningen.

Vidare framhålls att det för verksamhet i närheten av kraftledningar finns särskilda regler i elsäkerhetsföreskrifterna som måste beaktas. Svenska kraftnät noterar att flera av B-föreskrifterna kan strida mot elsäkerhetsföreskrifterna och äventyra ledningens driftsäkerhet. Som exempel på riskfyllda åtgärder i närheten av ledningarna nämns naturvårdsbränning, stängsling samt återställningsåtgärder som utrivning av vandringshinder och igenläggning av diken. Svenska kraftnät önskar därför att det ska framgå av föreskrifterna och skötselplanen att SVK inte ska behöva tåla åtgärder som äventyrar drifts- eller elsäkerheten, samt att åtgärder enligt B-föreskrifterna inte får genomföras i närheten av ledningen utan föregående samråd med Svenska kraftnät. Det föreslås även att sköselföreskrifternas nuvarande krav på samråd med markägare utökas till att även gälla ledningsrättsinnehavare. Slutligen betonar SVK att spontant uppkomna bränder inom ett avstånd av 100 meter från en luftledning omedelbart måste meddelas till myndigheten.

Vattenfall eldistribution AB (Vattenfall)

Vattenfall meddelar att de har befintliga elnätsanläggningar i området samt eventuella planer på nya ledningar. De menar att reservatsföreskrifterna inte får utgöra hinder för ledningshavaren att utöva de rättigheter som gäller enligt gällande ledningsrätt eller servitut, bl.a. vad gäller återkommande underhållsarbete som röjning av skogsgata. Se förklaringen av undantag 4 i avsnittet om SVK ovan.

Vidare anser Vattenfall att inrättande av naturreservatet inte får försvåra eller förhindra möjligheten till nya ledningar i området.

Länsstyrelsen har sedan dess infört en ny föreskrift, A 14, se SVK:s yttrande ovan.

Gällivare kommun

Kommunen ser svårigheter med naturreservatet ifall det påverkar kraftledningsstråket mellan Patjanen och Byxberget. Om den planerade kraftledningen inte bedöms som ett problem ser Gällivare kommun inget hinder med reservatsbildningen. Utöver ovanstående har kommunen inget att erinra. Yttrandet bemöts i avsnittet *Bemötande av Gällivare kommuns synpunkter* nedan.

Sveriges geologiska undersökning (SGU)

SGU framhåller Sveriges behov av kritiska och strategiska råvaror, och att geologisk kunskap är central för att kunna identifiera malmpotentiella områden. SGU efterfrågar även en konsekvensanalys med en avvägning mellan försörjningsberedskap, ekonomiska intressen och naturvärden.

Vidare framför de att Patjanen är beläget mellan två av SGU:s utpekade riksintressen enligt 3 kap. 7 § miljöbalken. Därtill omfattas Patjanen av flertalet aktiva undersökningstillstånd. Området är således mycket prospekteringsintressant. De menar att ett naturreservat i nära anslutning till ett av SGU:s riksintressen är direkt försvårande för möjligheten att tillvarata fyndigheten. Riksintressen för mineral omfattar i sin avgränsning endast den direkt kända fyndigheten. Således kan en eventuell utvinning behöva ta ytterligare områden i anspråk. SGU avstyrker reservatsbildningen. Detta bemöts i avsnittet *Bemötande av synpunkter rörande prospektering och mineralutvinning* nedan.

Boliden mineral AB (Boliden)

Boliden anser att reservatsföreskrifterna ska utformas på ett sådant sätt att prospektering och underjordsgruvdrift kan ske i enlighet med den överenskommelse som Boliden ingick med länsstyrelsen och Sveaskog under juni 2023. Länsstyrelsen har sedan dess kompletterat beslutet med föreskrift A 16 och A 17, som syftar till att möjliggöra detta i enlighet med ovannämnda överenskommelse. Information om överenskommelsen har även tillförts detta beslut under avsnittet *Beskrivning av ärendet*, s. 6-7. Vidare anser Boliden att Länsstyrelsen bör hålla öppet för att i framtiden ändra eller upphäva naturreservatet ifall utvinningen av eventuella framtida samhällsviktiga fyndigheter inte skulle vara förenlig med reservatet.

Det sistnämna bemöts i avsnittet *Bemötande av synpunkter rörande prospektering och mineralutvinning* nedan.

Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolag (LKAB)

LKAB framhåller att bolagets pågående verksamhet i Malmberget inte får försvåras samt att möjlighet till fortsatt mineralprospektering och eventuell framtida utvinning säkerställs. Därtill anser de att framtida behov av eldistribution och distribution av vätgas inte får äventyras. Reservatets påverkan på dessa intressen bör utredas och utformningen av reservatsobjektet därefter övervägas. Det sistnämnda exempelvis genom att föreskrifter och undantag kompletteras så att prospektering, mineralutvinning samt distribution av el och vätgas inte äventyras. Kan dessa intressen inte tillgodoses bör beslutet och reservatsbildning ej fattas. Vidare hänvisar de till SGU:s synpunkter. Yttrandet bemöts i avsnittet *Bemötande av synpunkter rörande prospektering och mineralutvinning* nedan.

Kobold exploration Sweden AB (Kobold)

Kobold avstyrker bildande av naturreservatet i den del som överlappar med deras undersökningstillstånd och bedömer det som oproportionerligt att förbjuda undersökningar och utvinning av potentiellt kritiska och strategiskt samhällsviktiga mineral inom området.

Bolagets inställning grundar sig på att naturreservatet överlappar med deras undersökningstillstånd Byxberget nr 100, vilket är beläget inom Nautanens deformationszon samt samma metallurgiska domän som Kiirunavaara och Per-Geijer. Det senare är ett område med en av Europas största resurs för sällsynta jordartsmetaller, vilka är betecknade som kritiskt eller strategiskt viktiga enligt EU-förordningen om kritiska råmaterial. Bolaget anger därför att undersökningstillståndet har stor fyndpotential för kritiska och strategiskt samhällsviktiga mineral såsom koppar, guld, kobolt, litium och nickel och andra sällsynta jordartsmetaller. Bolaget pekar på att det finns strukturer och omvandlingssystem i området som är vanligt förekommande vid fynd av dessa mineraler.

Bolaget pekar även på att områden med potential för ovan nämnda mineralfyndigheter enligt 3 kap. 7 § miljöbalken så långt som det är möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra en utvinning av mineraltillgångarna. Det föreslagna naturreservatet

utgör enligt bolaget ett hinder för nödvändiga undersökningar av områdets geologi och en eventuell framtida utvinning av mineralerna. Vidare menar bolaget att reservatsbildningar kan skrämja bort seriösa aktörer som vill investera i malmletningsprojekt och som kan hjälpa Sverige till en ökad utvinning av strategiskt och samhällsviktiga mineral.

Inom Byxberget nr 100 planerar bolaget att undersöka malmpotentialen med undersökningar i fält. Bolaget bedömer att de undersökningar som planeras, geofysiska mätningar samt provtagning av jord och berg, inte lämnar några påtagliga eller långvariga skador på naturmiljön. Därför menar bolaget att det inte finns skäl till att förbjuda denna typ av undersökningar. Den mer ingripande åtgärden att provborra kräver framförsl med banddriven borrhugg vilket om det sker på våtmarker på vintern har lågt marktryck och inte lämnar korrelaterade skador om den framförs på rätt sätt. Kvar blir på platsen ett foderrör som kapas vid markytan och är i stort sett osynligt.

Det är i samband med provbrytning eller gruvverksamhet som betydande miljöpåverkan uppstår. Eftersom dessa verksamheter är tillståndspliktiga anser bolaget att inga särskilda förbud behövs i förhand.

Ska länsstyrelsen gå vidare med reservatsbildningen föreslår bolaget att den ska förenas med ett generellt undantag som tillåter; undersökning av mineralförekomster samt för detta sammanhängande verksamheter och åtgärder, andra konstellationer av undersökningar än ovan beskrivna ifall undersökningstillståndet överlåtes eller ska vidareutvecklas till gruvverksamhet samt om nya undersökningstillstånd ska kunna sökas inom området.

Vidare anser bolaget att länsstyrelsen i enlighet med 3 § förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar ska utreda föreskrifternas konsekvenser och dokumentera det i en konsekvensutredning. Denna utredning ska innehålla en analys över vilka åtgärder som vidtagits för att beslutet inte ska medföra mer långtgående begränsningar än vad som krävs för att uppnå beslutets syfte såsom att den aktuella regleringen stämmer överens med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till EU. Bolaget förutsätter att utredningen genomförs och kommuniceras med bolaget innan något beslut fattas.

Yttrandet bemöts i avsnittet *Bemötande av synpunkter rörande prospektering och mineralutvinning* nedan.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Området utgör en från naturvårdssynpunkt mycket värdefull naturskog som hyser en stor mångfald av växter och djur knutna till naturskogsmiljöer. Delar av reservatets sjöar och vattendrag ingår i Torne och Kalix älvsystem som är utpekat som ett nationellt särskilt värdefullt vatten. Länsstyrelsen saknar detaljerad kunskap om reservatets våtmarker, sjöar och vattendrag. Reservatet är avgränsat främst utifrån områdets höga skogliga naturvärden.

Skogsavverkning, dikning eller annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden samt dess opåverkade och ostörda karaktär förstörs. De höga naturvärden som finns i området kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Med anledning av detta har frågan om bildande av ett naturreservat aktualiserats.

Bemötande av Sametingets synpunkter

Sametinget framför i sitt yttrande att renskötseln och samiska näringar fortsatt måste kunna bedrivas obehindrat i naturreservatet och att berörda samebyar ska få inflytande i bildandet av naturreservatet. Länsstyrelsen har infört långtgående undantag från föreskrifterna för att inte inskränka renskötselrätten. Länsstyrelsen bedömer därför att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar rennäringens bedrivande. Samebyar ges möjlighet till inflytande under handläggningen genom konsultationer och föreläggs att yttra sig över förslag till beslut och skötselplan.

Bemötande av Affärsverket svenska kraftnät

Länsstyrelsen delar SVK:s bedömning att den planerade 400 kV-ledningen mellan Naalöjärvi och Messaure utgör en samhällsviktig infrastruktur som är avgörande för den industriella energiomställningen och elförsörjningen i norra Sverige. Länsstyrelsen anser därför att det är av stor vikt att reservatets föreskrifter utformas så att de möjliggör en ändamålsenlig hantering av ledningen, samtidigt som områdets höga naturvärden skyddas.

Vad gäller SVK:s yrkande om att uppförandet av den nya ledningen helt ska undantas från reservatsföreskrifterna, gör Länsstyrelsen bedömningen att det inte är lämpligt sett till de höga naturvärdena i området. Att helt undanta uppförandet av en ny anläggning av denna storlek skulle inskränka Länsstyrelsens möjlighet att säkerställa att nödvändiga hänsyn tas till de specifika bevarandevärden som ligger till grund för reservatsbildandet. För att balansera behovet av infrastrukturutbyggnad mot reservatets syfte, kommer det dock att föreskrivas i reservatsföreskriften A 14 att det, efter tillstånd från Länsstyrelsen, är tillåtet att anlägga en ny eller bredda en befintlig ledning och ledningsgata. Genom detta tillståndskrav säkerställs att uppförandet kan ske i nära dialog med Länsstyrelsen och med anpassade villkor för att minimera skadorna på naturmiljön, utan att projektets genomförande försvåras.

När det gäller SVK:s synpunkter på skötselåtgärder ser Länsstyrelsen inga problem med att tillmötesgå kraven på samråd. Länsstyrelsen delar uppfattningen att planerade åtgärder i reservatet, såsom naturvårdsbränning, stängsling eller restaureringsåtgärder, inte får äventyra kraftledningarnas driftsäkerhet eller elsäkerhet. Skötselplanen kommer därför att justeras i linje med SVK:s förslag. Detta innebär att en skyldighet att samråda med berörd ledningsrättsinnehavare innan några skötselåtgärder genomförs som kan påverka luftledningen införts. Länsstyrelsen har även tillfört skötselplanen informationen att spontant uppkomna bränder inom 100 meter från luftledningen omedelbart ska meddelas till Svenska kraftnät.

Bemötande av Gällivare kommuns synpunkter

Reservatsbildningen har föregåtts av en dialog med såväl Vattenfall som Svenska kraftnät. Detta har resulterat i tilläggen A15 och undantag 4, som möjliggör uppförande och breddning av kraftledning efter tillstånd från Länsstyrelsen, samt tydligare möjligheter för ledningshavarna att underhålla sina kraftledningar och ledningsgator. Länsstyrelsen bedömer således att reservatsbildningen inte hindrar åtgärder inom nuvarande eller kommande kraftledningsstråk.

Bemötande av synpunkter rörande prospektering och mineralutvinning

Länsstyrelsen har tillfört detta beslut två nya föreskrifter, A 16 och A 17. Föreskrifterna öppnar upp för möjligheten att genomföra

undersökningsarbete samt underjordsgruvdrift enligt minerallagen (1991:45) samt terrängkörning genom reservatet i samband med sådant arbetet, efter beviljat tillstånd från Länsstyrelsen. Tillägget är i linje med den överenskommelse som tidigare nåtts med Boliden.

Sveriges geologiska undersökning (SGU)

SGU önskar att det tydligt ska framgå av reservatsföreskrifterna att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten som utförs av statlig myndighet ska undantas från A och C-föreskrifterna. Länsstyrelsen instämmer med SGU om att kartläggning av berggrund, jordarter och grundvatten är viktigt för samhället. Vilken påverkan geologisk kartläggning har på naturreservatets naturmiljöer, arter och friluftslivsvärden beror bland annat på metod, samt var och när under året undersökningarna genomförs. Även om många metoder enligt SGU ger obefintlig eller försumbar skada på mark och omgivning, så kan det inte uteslutas att vissa undersökningsåtgärder kan ha negativ påverkan på reservatets naturvärden. Föreskrifterna ska skydda mot åtgärder som kan skada de höga naturvärdena och därmed motverka syftet med reservatet. Det är alltså främst åtgärderna i sig som måste regleras, inte vem som utför dem. Länsstyrelsen ser därför ingen möjlighet att utforma särskilda undantag för statliga myndigheter såsom SGU föreslår.

Uppkommer det behov av att utföra åtgärder för undersökning, kartläggning eller inventering som strider mot naturreservatets föreskrifter finns möjlighet att söka dispens från föreskrifterna. Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte. Länsstyrelsen vill påtala att vissa undersökningsåtgärder redan är tillåtna, då de inte strider mot reservatsföreskrifterna. Sådana åtgärder kräver ingen dispens.

SGU avstyrker reservatsbildningen. Se avsnittet *Intresseavvägning* nedan.

Boliden Mineral AB (Boliden)

Länsstyrelsen bedömer att tillägget av föreskrifterna A 16 och A 17 tillgodoser Bolidens huvudsakliga yrkande, som begärde att den tidigare överenskommelse ska följas. Boliden anser att Länsstyrelsen bör hålla öppet för att i framtiden ändra eller upphäva naturreservatet ifall utvinning av eventuella framtida samhällsviktiga fyndigheter inte skulle vara förenlig med reservatet. Länsstyrelsen

konstaterar att reservatet bildas för att ge områdets värdefulla naturmiljö ett långsiktigt skydd. Om det i framtiden blir aktuellt med en ändring eller upphävning av reservatet krävs synnerliga skäl i enlighet med vad som framgår av 7 kap. 7 § miljöbalken.

Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolag (LKAB)

LKAB:s yrkande om att prospektering och mineralutvinning inte får äventyras anses tillgodosett genom tillägget av föreskrifterna A16 och A 17. LKAB begärde dessutom att framtida behov av eldistribution och distribution av vätgas inte äventyras. Det förstnämnda bedömer länsstyrelsen som tillgodosett genom tillägget av A 14 inklusive den dialog som förts med såväl Svenska kraftnät som Vattenfall. Gällande framtida distribution av vätgas hänvisas till länsstyrelsens dispenshantering. Länsstyrelsen kan i ett reservatsbeslut inte beakta alla eventuella framtida omständigheter, men dispens från föreskrifterna kan meddelas om särskilda skäl föreligger.

Kobold exploration Sweden AB (Kobold)

Kobold avstyrker bildandet inom undersökningstillståndet. I andra hand begär de ett generellt undantag som innebär att undersökningar samt utvinning av mineral och därmed sammanhängande verksamheter och åtgärder förblir tillåtet. Detta trots införandet av den tillståndspliktiga föreskriften A 16. Se avsnittet *Intresseavvägning* nedan.

Intresseavvägning

Både SGU och Kobold avstyrker reservatsbildningen. Inför beslutet har länsstyrelsen gjort en avvägning mellan naturvårdsintresset samt samhällets behov av metaller och mineral. Länsstyrelsen instämmer i att Patjanen är prospekteringsintressant, även om inget Riksintresseområde för värdefulla ämnen eller mineral faktiskt berörs. Det finns idag heller inte tillräckliga underlag som bevisar att brytning av mineraler inom reservatsområdet är företags- eller samhällsekonomiskt motiverade. Det är däremot väl känt att naturvärdena i området är mycket höga och reservatsbildningen syftar till att skydda dessa värden som länsstyrelsen bedömer är av såväl nationell som internationell betydelse. Området berörs i delar av riksintresse för rennärings- och område av betydelse för totalförsvaret. Vidare ingår reservatets sjöar och vattendrag i det de Natura 2000-utpekade vattnen Torne & Kalix älvsystem SE 0820430

som myndigheten bedömer kommer att gynnas av reservatsbildningen.

Reservatsbildningen är ett resultat av Skogspropositionen 2021/22:58 och regeringsuppdraget Skydda värdefulla statliga skogar ovan och i nära anslutning till gränsen för fjällnära skog (M2022/01240). Området ska skyddas så snart som möjligt enligt 7 kap. miljöbalken.

Kobold innehar undersökningstillståndet Byxberget nr 100. Undersökningstillståndet berör i sig hela 33% av naturreservatet, varav delar av reservatets allra mest värdefulla områden, se avsnittet *Beskrivning av området* längre ned. Det berörda området hyser såväl höga naturvärden som friluftsvärden. Vidare berörs Torne och Kalix älvsystem som tillhör Natura 2000 och pekats ut som särskilt värdefullt av Naturvårdsverket. Reservatsbildningen förväntas stärka skyddet av dessa värdefulla områden, samt bidra till minskad fragmentering av naturvärdena.

Länsstyrelsen bedömer därför att SGU:s och Kobolds avstyrkande inte kan tillmötesgå. De höga naturvärdena samt bakomliggande politiska beslut kräver att naturreservatet bildas.

Samtidigt finns ett stort samhällsintresse för metaller och mineral som bland annat krävs för den gröna omställningen. Bättre geologisk kunskap kan dessutom ha stor betydelse för andra intressen i samhället. Länsstyrelsen anser det därför som rimligt att den kunskapsuppbyggnad som undersökningsarbetet utgör ges förutsättningar att fortsätta även efter att reservatet bildats. Med detta som utgångspunkt har länsstyrelsen eftersträvat en lösning där de höga naturvärdena skyddas samtidigt som undersökningsarbetet kan fortlöpa. Länsstyrelsen är dessutom skyldiga att följa den överenskommelse som tidigare nåtts med Boliden. Därför har föreskrifterna A 16 och A 17 tillförts beslutet.

Länsstyrelsen bedömer att det inte är tillrådligt att tillmötesgå Kobolds begärda undantag för undersökningar samt utvinning av mineral, och därmed sammanhängande verksamheter och åtgärder. Detta utifrån det underlag som presenterats av bolaget och utöver det som redan tillgodoses genom införandet av föreskrifterna A 16 och A 17.

Kobold och SGU önskar att en samlad konsekvensanalys för mineralnäringen, andra ekonomiska intressen,

försörjningsberedskap och naturvärden ska redogöras för vid reservatsbildningar. Länsstyrelsen är medveten om att reservatsbildning kan få konsekvenser för olika näringar, men har inte någon skyldighet att göra mer omfattande avvägningar än vad som gjorts i ärendet.

Överensstämmelse med strategier för skydd samt förenlighet med miljömål

Skyddet av Patjanen har hög prioritet inom Länsstyrelsens uppdrag att skydda värdefull natur och bevarandet av Patjanens naturreservat ligger i linje med nationella och regionala strategier och planer för skydd och skötsel av värdefull natur:

- Området har en stor mängd nyckelelement och naturvårdsarter och förhållandevis liten påverkan av modernt skogsbruk. De höga naturvärdena på beståndsnivå gör området högt prioriterat för skydd.¹
- Området är del av en större sammanhängande fjällnaturskog, en underrepresenterade och prioriterade skogstyper nationellt.¹
- Området ligger i ett landskap med hög koncentration av skyddade områden och skogar med dokumenterat höga naturvärden. Därmed blir förutsättningarna bättre för att långsiktigt bevara och utveckla områdets utpekade värden och för att bevara, stärka och utveckla en grön infrastruktur på landskapsnivå. En grön infrastruktur är ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer, strukturer och naturområden för bevarande av biologisk mångfald i hela landskapet.
- Inom Patjanen förekommer naturliga successioner efter brand.
- Reservatet berörs av Torne och Kalix älvsystem, ett utpekat särskilt värdefullt vatten enligt kriterier som definierats av Naturvårdsverket. Älvsystemet är Västeuropas enda större oreglerade vattensystem

¹ Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. 2024. Nationell strategi för formellt skydd av skog. Rapport 7168.

Beslutet följer gällande riktlinjer för prioritering av naturreservatsskydd och Sveriges internationella åtaganden om skydd av den biologiska mångfalden, samt Sveriges miljökvalitetsmål. Beslutet ger därmed ett värdefullt bidrag till uppfyllandet av följande miljökvalitetsmål:

- Levande skogar
- Levande sjöar och vattendrag
- Myllrande våtmarker
- Storslagen fjällmiljö
- Ett rikt växt- och djurliv
- Begränsad klimatpåverkan

Reservatet bidrar även till uppfyllandet av flera av Sveriges nationella friluftsmål, däribland *Tillgång till natur för friluftsliv* och *Skyddade områden som resurs för friluftslivet*, genom att naturmiljöernas upplevelsevärden bevaras och tillgängliggörs.

Torne och Kalix älvsystem ingår sedan 2003 i Natura 2000, EU:s nätverk av värdefulla naturområden med arter eller livsmiljöer som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. För Natura 2000-områden finns krav på reglering av nödvändiga bevarandeåtgärder i EU-direktiv (art- och habitatdirektivet 92/43/EEG)² och i svensk lagstiftning (miljöbalken, områdesskyddsförordningen). Länsstyrelsen bedömer att reservatsbildning av Natura 2000-området, tillsammans med andra skyddsinsatser, är en lämplig bevarandeåtgärd för att dess värden ska bestå eller utvecklas. Därigenom ökar möjligheten för Natura 2000-området att bidra till så kallad gynnsam bevarandestatus, vilket innebär att de utpekade arternas och naturtypernas utbredningsområde, areal, populationsutveckling och andra kvaliteter kan bevaras.

Beslutets förenlighet med planer och hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB

Reservatet berör ett område som är av riksintresse för rennäringen som enligt 3 kap. 5 § andra stycket MB ska skyddas mot åtgärder

² EU:s Art- och habitatdirektiv, Direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter.

som påtagligt kan försvåra rennäringens bedrivande. Länsstyrelsen har infört långtgående undantag från föreskrifterna för att inte inskränka renskötselrätten. Länsstyrelsen bedömer därför att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar rennäringens bedrivande.

Reservatet berör ett område som är av betydelse för totalförsvaret och som enligt 3 kap. 9 § första stycket MB så långt som möjligt ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen. Reservatsbildningen medför inget uppförande av höga objekt inom området. Länsstyrelsen bedömer därför att bildandet av reservatet är en åtgärd som inte påtagligt motverkar totalförsvarets intressen.

Reservatet berör ett Natura 2000-område (SE0820430 Torne & Kalix älvsystem) som faller in under art- och habitatdirektivet (92/43/EEG) och som är av riksintresse enligt 4 kap. 8 § MB. Länsstyrelsen bedömer att bildandet av reservatet är en åtgärd som bidrar till att stärka skyddet för detta riksintresse.

Länsstyrelsen bedömer sammantaget att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. MB samt med den för området gällande kommunala översiktsplanen med tillägg och fördjupningar.

Intresseprövning

I enlighet med 7 kap. 25 § MB ska det finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas och de inskränkningar som beslutet innebär för den enskildes markanvändning. Därför ska det alltid göras en intresseprövning mellan allmänna och enskilda intressen.

Länsstyrelsen bedömer att den avgränsning av naturreservatet och de inskränkningar som har gjorts är nödvändiga för att bevara de höga naturvärdena i området, samt att de inte går längre än vad som behövs för att tillgodose reservatets syfte.

Konsekvensutredning

Enligt 3 och 5-7 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar ska en myndighet inför beslut om föreskrifter eller allmänna råd så tidigt som möjligt utreda ordningsföreskrifternas kostnadsmässiga och övriga konsekvenser. Förordningen tar sikte på sådana föreskrifter som följer av 8 kap. regeringsformen (1974:152). Det är därmed endast

ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, de s.k. C-föreskrifterna, som omfattas av bestämmelserna. Beslut om inskränkningar enligt 7 kap. 5-6 §§ miljöbalken, de s.k. A- och B-föreskrifterna, omfattas alltså inte av förordningen och någon konsekvensutredning behöver därför inte tas fram för dessa delar.

Enligt 4 § samma förordning får myndigheten göra ett undantag från regeln om den bedömer att det saknas skäl att genomföra en konsekvensutredning. Länsstyrelsen bedömer att ordningsföreskrifterna behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet. Föreskrifternas konsekvenser för allmänheten eller i övrigt bedöms vara så små att en särskild konsekvensutredning inte behöver upprättas.

Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn: Patjanens naturreservat

Kommun: Gällivare

Lägesbeskrivning: ca 10 km N om centrala Gällivare

Fastigheter: Lina 3:1, Sveaskog
Storlandet 5:1, Sveaskog

Natura 2000: SE0820430 Torne och Kalix älvsystem

Sameby: Báste čearru

Förvaltare: Länsstyrelsen

Area: ca 2290 ha

Naturtyper: Skogsmark ca 1529 ha
varav produktiv skog ca 711 ha
Våtmark ca 96 ha
Sjöar och vattendrag ca 54 ha
Övrig mark ca 611 ha

Beskrivning av området

Patjanen ligger ca 10 km norr om centrala Gällivare, strax norr om Koskullskulle. I norr reser sig de rundade lågfjällen Patjanen (ca 684 m.ö.h.) och Hirvasrova. Sydöstra delen av reservatet utgörs av Byxbergets sluttning. I dalgången mellan höjdlägena återfinns ett

mosaikartat skogslandskap med inslag av tjärnar, våtmarker och vattendrag. Kontinuitetsskogar med gamla barrträd och död ved förekommer frekvent i reservatet. Berggrunden i området är varierad med inslag av både sur granit samt intermediär till basisk basalt och andesit. Jordarna består i betydande delar av isälvssediment med morän i ett tunt lager. Området ansluter längs hela norra sidan till Lina fjällurskogsreservat. Patjanen utgör ett värdefullt tillskott till liknande naturvärden i angränsande fjällurskogsreservat och förstärker därmed krävande arters långsiktiga fortlevnad i ett landskapsperspektiv.

Skogarna i Patjanen domineras av tall. Längs fjäll- och bergssluttningarna är skogarna i huvudsak glesa och ljusöppna. I övre delen av fjället Patjanens sluttning finns inslag av mer tätvuxen självgallrad stavatallskog. Yngre, lövrika bestånd återfinns på Byxbergets nedre sluttning. Tallar med brandljud finns i hög frekvens och brandhistoriken är tydlig över hela reservatsområdet. Trädkontinuiteten med förekomst av gamla tallar är påtaglig.

Den långa kontinuitet av tallar, i kombination med förekomst av lavbunden mark på isälvssediment, upprepade bränder och renbete ger förutsättningar för flera krävande marklevande mykorrhizasvampar, såsom bland annat goliatmusseron, tallgråticka, smalfotad taggsvamp och tajgataggsvamp. Fynd av krävande arter av marksvampar finns över stora delar av reservatsområdet. Den sällsynta kärlväxten röd trolldruva finns noterad längs Byxbergets sluttning. Arten är sällsynt förekommande i norra Sverige och har sina rikaste förekomster i områden med kalkrik berggrund.

I dalgångens mosaikartade skogslandskap växer naturskogar av varierande karaktär. Stora delar är småkuperade med visst inslag av låga åsformationer och andra delar med blockrik mark. Även här är skogarna överlag glesa och ljusöppna. Inslaget av gamla och spärrgreniga tallar av hög ålder är stort. Många av tallarna har öppna brandljud. Mängden död ved varierar något, men inslaget av silverved av hög kvalitet är tydligt. I anslutning till våtmarker, tjärnar och vattendrag är förekomsten av senvuxna gamla granar, samt död ved av gran, större. Lågakontinuitet samt en jämn och hög luftfuktighet har här gett förutsättning för en mängd krävande vedsvampar som lappticka, rynkskinn, gränsticka, rosenticka och harticka. På sälgar i området finns noteringar av den rödlistade och fridlysta vedsvampen doftticka. Även i denna del av reservatet finns

ett påtagligt inslag av krävande mykorrhizasvampar med behov av lång trädkontinuitet.

I dalgången mellan Patjanen och Storsjöberget finns rikligt med tjärnar, våtmarker och vattendrag med orörd karaktär och höga naturvärden. Huivijoki utgör ett biflöde till Lina älv, båda vattendrag som ingår i Natura 2000-området Torne och Kalix älvsystem. Vattendraget förefaller opåverkat och har ett naturligt lopp.

Högre liggande delar har få spår av skogsbruk. Längre ner i sluttningens sydligaste delar, närmare samhället, finns dock spår av plockhuggning och viss sentida gallring. Trots sentida brukningshistorik tycks trädkontinuiteten bestå över merparten av reservatsområdet.

Baste čearru sameby använder i huvudsak området som vinter- och vårvinterland. Sydöstra sluttningen av Byxberget nyttjas för rastbete. Området är kulturhistoriskt intressant med flera fornlämningar i form av härdar.

Information

Detta beslut ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidningar.

Länsstyrelsen ska enligt 2 kap. 8 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ MB gäller bland annat att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. MB kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan Länsstyrelsen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ MB vid vite förelägga om rättelse.

Länsstyrelsen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön enligt annan lagstiftning.

Vid åtgärder som väsentligen kan ändra naturmiljön och som inte omfattas av förbud enligt naturreservatets föreskrifter ska samråd ske med länsstyrelsen enligt 12 kap. 6 § MB. Exempel på sådana större åtgärder är trädsäkring, fällning av fler än enstaka träd, fällning av grova eller särskilt skyddsvärda träd, flytt av liggande

döda träd, uppförande av anläggningar och större markanläggningar, terrängkörning som riskerar körskador eller störning av känsliga vattendrag, byte av vägtrummor, dikesrensning, rensning efter omfattande stormfällning.

Länsstyrelsen upplyser om att åtgärder som omfattas av renskötselrätten inte förbjuds av föreskrifterna. I vissa fall uppstår krav på tillstånd, respektive samrådsplikt för att säkerställa att åtgärderna inte går emot reservatets syfte.

Delar av naturreservatet ingår i EU:s nätverk av skyddade områden, Natura 2000. Verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom Natura 2000-områden kräver tillstånd enligt 7 kap. 28a – 29 b §§ MB.

Ni kan överklaga beslutet

Se Bilaga 1 med överklagandehänvisning.

Beslutets ikraftträdande

Beslutet gäller från den dag det vunnit laga kraft, utom vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § MB, vilka gäller omedelbart.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Lotta Finstorp med naturvårdshandläggare Amanda Wiklund som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Per-Anders Jonsson och jurist Elin Winnberg Bergström medverkat.

Bilagor

1. Överklagandehänvisning
2. Karta över reservatet
3. Översiktskarta
4. Skötselplan

Ni kan överklaga beslutet hos regeringen

Om ni inte är nöjda med Länsstyrelsens beslut, kan ni skriftligen överklaga beslutet hos regeringen.

Så här överklagar ni beslutet

Länsstyrelsen måste pröva att överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare tillsammans med handlingarna i ärendet. Därför ska ni lämna eller skicka er skriftliga överklagan till Länsstyrelsen Norrbotten antingen via e-post; norrbotten@lansstyrelsen.se, eller med post; Länsstyrelsen Norrbotten, 971 86 Luleå.

Tiden för överklagande

Ert överklagande måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor** från den dag ni fick del av beslutet. Ni anses ha fått del av beslutet den dag det kungörs i ortstidning. Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ert överklagande kan ni be att få ytterligare tid till att utveckla era synpunkter och skälen till att ni överklagar. Sedan är det regeringen som beslutar om tiden kan förlängas.

Parter som företräder det allmänna ska ha kommit in med sitt överklagande **inom tre veckor** från den dag då beslutet meddelades.

Ert överklagande ska innehålla

- Vilket beslut som ni överklagar, beslutets datum och diarienummer.
- Hur ni vill att beslutet ska ändras.
- Varför ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Om ni har handlingar som ni anser stödjer er överklagan så bör ni bifoga kopior på dessa. Kontakta Länsstyrelsen i förväg om ni behöver bifoga filer som är större än 15 MB via e-post.

Ombud

Om ni anlitar ett ombud som sköter överklagandet åt er ska ombudet underteckna skrivelsen samt uppge sitt eget namn, adress och telefonnummer. Ombudet bör också bifoga en fullmakt.

Behöver ni veta mer?

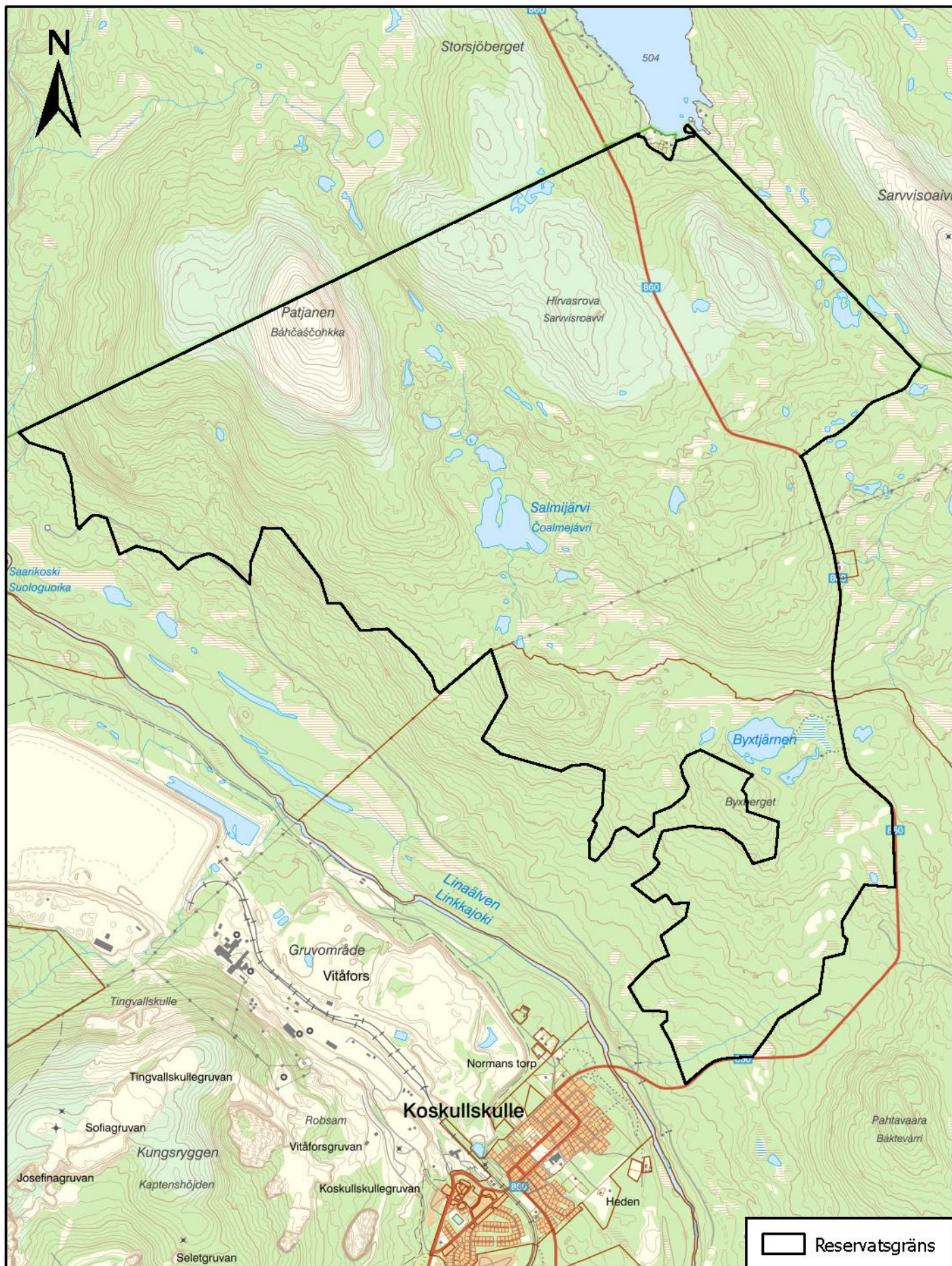
Har ni ytterligare frågor kan ni kontakta Länsstyrelsen via e-post norrbotten@lansstyrelsen.se, eller via växeltelefonnummer 010-225 50 00. Ange ärendets diarienummer.

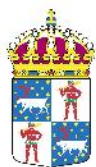
Patjanens naturreservat

Areal: ca 2293 ha

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:40 000

Patjanens naturreservat

Gällivare kommun

Länsstyrelsen
Norrbotten

Skala: 1:300 000

0 10 20 km

